

Skrivelse med forslag om udvisning af Solzjenitsyn fra chefen for den sovjetiske statsikkerhedskomiteé KGB, Jurij Andropov, til Centralkomiteen den 7. februar 1974

Den 2. februar i år udtalte den vesttyske kansler Willy Brandt under en ceremoni ved den årlige uddeling af Theodor Heuss-prisen, at Solzjenitsyn vil kunne leve og arbejde frit og uden hindringer i Forbundsrepublikken, eftersom mange i Vesten ikke gør sig begreb om de vanskeligheder, som den verdenskendte forfatter ifølge Brandt støder på i sit eget land. Brandt understregede herunder på demagogisk vis de intellektuelles ret til ytringsfrihed.

Denne udtalelse af Brandt giver fuldgyldigt grundlag for at udvise Solzjenitsyn til Forbundsrepublikken efter at den Øverste Sovjets præsidium vil have udstedt dekret om fratagelse af hans sovjetiske borgerskab. Denne beslutning vil være retmæssig også i betragtning af det eksisterende materiale om Solzjenitsyns forbryderiske virksomhed.

Til afstemning af det praktiske forløb i denne henseende forekommer det hensigtsmæssigt via uofficielle kanaler at kontakte repræsentanter for regeringskredse i Forbundsrepublikken. Konkrete forslag til proceduren for Solzjenitsyns deportation til Vesttyskland vil blive forelagt efterfølgende.

Dette forslag er afstemt med statsadvokaturen (kammerat R.A. Rudenko).
Resolution udbedes.

Formand for Statsikkerhedskomiteen
Andropov

Brev den 7. februar 1974 om Solzjenitsyn fra chefen for KGB, Jurij Andropov, til generalsekretær Leonid Brezjnev, Sovjetunionens Kommunistparti

Jeg fremsender hermed en rapport fra kammerat V. Tjebrikov og kammerat F.D. Bobkov, som tager sig direkte af spørgsmålet om Solzjenitsyn. Af rapporten fremgår det, at dette spørgsmål nu er gået ud over de strafferetlige rammer og er blevet et vigtigt problem af en vis politisk karakter. Som det fremgår af rapporten, har det overvældende flertal af sovjetborgere en rigtig bedømmelse af kritikken af Solzjenitsyn. Men netop fra den side stilles der hyppigere og skarpere det spørgsmål: "Hvorfor griber myndighederne ikke ind over for Solzjenitsyn, som efter kritikken af hans synspunkter ikke blot ikke har nedlagt våbnene, men endnu mere uhammet agiterer imod sovjetmagten?"

Det bekymrer mig særligt, at dette spørgsmål i stigende grad stilles i militære kredse og i en vis del af funktionærerne i partiapparatet.

På den anden side må det pådrage sig opmærksomhed, at Solzjenitsyns bog på trods af vore initiativer for at afsløre dens sovjetfjendtlige karakter på sæt og vis fremkalder en vis sympati hos nogle repræsentanter for den kreative intelligentsia. F. eks. fordømmer nogle kendte forfattere således den sovjetfjendtlige karakter af "Gulag Øhavet", men siger, at de fakta, der er beskrevet i bogen, virkelig har fundet sted, og at bogen bør give anledning til eftertanke hos sovjetlederne, som – siger de – er i færd med en "restalinisering". Nogle ser "nyttens" af Solzjenitsyns bog i, at den "uvægerligt vil flytte Centralkomiteens opmærksomhed over mod intelligentsiaen, og fremfor alt til den kreative del."

Vi har registreret udtalelser fra enkelte arbejdere og studenter om, at Solzjenitsyn opfordrer sovjetledelsen til at sænke priserne på forbrugsvarer og standse hjælpen til Cuba og udviklingslandene til fordel for sovjetfolkets velfærd. Disse tanker findes ikke i "Gulag øhavet", men - som De husker - i Solzjenitsyns berygtede brev "Til sovjetfolkets ledere". Ifølge vore oplysninger har Solzjenitsyn afstået fra at offentliggøre dette dokument i den nærmeste fremtid, men samtidig udbreder han indholdet af dokumentet gennem sin omgangskreds.

Ud fra alt dette forekommer det mig, Leonid Iljitj, at en afgørelse på spørgsmålet om Solzjenitsyn umuligt kan udsættes længere, selv om vi har et stærkt ønske om ikke at lade vore internationale relationer lide skade, for en udsættelse vil kunne skabe yderst uønskelige konsekvenser for os indenrigs.

Som jeg har meddelt Dem telefonisk, har Brandt udtalt, at Solzjenitsyn kan få lov at leve og arbejde frit i Forbundsrepublikken. I dag, den 7. februar, flyver kammerat Kevorkov til møde med Bahr for at drøfte de praktiske spørgsmål vedr. udvisningen af Solzjenitsyn fra Sovjetunionen til Forbundsrepublikken. Hvis Brandt ikke i sidste sekund vakler og Kevorkovs forhandlinger ender vel, vil vi allerede den 9-10. februar have en aftalt beslutning færdig, som jeg straks vil underrette Dem om. Hvis nævnte aftale indgås, forekommer det mig, at man senest den 9-10. februar burde vedtage dekret i den Øverste Sovjets præsidium om at fratage Solzjenitsyns sovjetisk borgerskab og deportere ham ud af vort fædreland. Selve deportationen ville i så fald kunne finde sted den 10-11. februar.

Alt dette er det vigtigt at gennemføre hurtigt, for som det fremgår af vore operative dokumenter er Solzjenitsyn begyndt at ane vor hensigt og kan måske finde på at gå ud i offentligheden med et dokument, som vil skabe problemer for os såvel som for Brandt.

Hvis af en eller anden grund foranstaltningerne for at deportere Solzjenitsyn mislykkes, mener jeg, at der senest den 15. februar må rejses straffesag imod ham. Statsadvokaturen er klar hertil.

Ærede Leonid Iljitj, inden dette brev blev sendt til Dem, har vi her i komiteen endnu en gang grundigt afvejet alle de mulige omkostninger, som udvisningen af Solzjenitsyn vil medføre (i mindre grad), med omkostningerne ved hans arrestation (i højere grad). Sådanne omkostninger bliver der virkelig. Men desværre har vi ingen anden udvej, da Solzjenitsyn ustraffede opførsel påfører os meget større omkostninger indenrigs end dem, som vil blive resultatet på det internationale plan i tilfælde af Solzjenitsyns udvisning eller arrestation.

Med højagtelse
J. Andropov